

Koncepcia odboru pôrodná asistencia

Číslo: 10973 /2006 – OO

Dňa: 20.marca 2006

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 45 ods.1 písm. a) zákona č.576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 350/2005 Z. z. vydáva túto koncepciu:

1. Náplň zdravotnej starostlivosti v odbore

1.1. Definícia a charakteristika pôrodnej asistencie

Pôrodná asistencia je odbor, ktorý sa zaoberá zdravotnou starostlivosťou o matku a dieťa a o reprodukčné zdravie ženskej populácie.

Je charakterizovaná:

- a) komplexným prístupom k matke i dieťaťu v prenatálnej, intrapartálnej, postpartálnej a postnatálnej starostlivosti,
- b) poskytovaním zdravotnej starostlivosti pri gynekologických a pôrodných chorobách,
- c) poskytovaním zdravotnej starostlivosti o reprodukčné zdravie ženy.

1.2 Náplň, hlavné úlohy starostlivosti a vymedzenie činnosti

Predmetom záujmu pôrodnej asistencie ako odboru založenom na princípe starostlivosti je žena ako celostná bytosť nachádzajúca sa v určitom prostredí a stave zdravia, plod a novorodenec s právom na ohľaduplné zaobchádzanie.

Hlavným cieľom pôrodnej asistencie je udržanie dobrého zdravotného stavu a zlepšenie kvality reprodukčného zdravia žien, ich detí, rodín a komunity. K dosiahnutiu tohto cieľa sú orientované všetky činnosti pôrodnej asistencie, ktoré prispievajú k podpore a udržiavaniu zdravia, zabraňujú vzniku chorôb a pomáhajú čo najskôr získať sebestačnosť.

Úlohy pôrodnej asistencie:

- udržiavanie a podporovanie optimálneho zdravotného stavu žien, ich rodín a komunít v rôznych situáciách vyžadujúcich starostlivosť pôrodnej asistencie,
- poskytovanie poradenstva a výchovy v oblasti plánovaného rodičovstva, sexuálnej výchovy, prevencie v gynekológii a pôrodníctve ženám, rodinám a komunitám,
- aktívny a individuálny prístup, rozpoznanie potrieb osoby ako bio–psycho–sociálnej jednotky,
- vykonávanie výskumu, využívanie postupov založených na dôkazoch a využívanie vedecky zdôvodnených pracovných metód, postupov a techník, ktoré môžu realizovať pôrodné asistentky v praxi,
- riadenie a poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii na základe nových vedeckých poznatkov a teórií v pôrodnej asistencii v súlade s etickými princípmi a právami pacientov a s dôrazom na maximálnu kvalitu, bezpečnosť a výkonnosť,
- vzdelávanie a vychovávanie pôrodných asistentiek za podpory Organizácie spojených národov
OSN, v súlade so stratégiou Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO), smernicami a

odporúčaniami Európskej komisie (EC) a Medzinárodnou radou pôrodných asistentiek (IMC),

- prezentovanie súčasného ponímania pôrodnej asistencie a teórie humanizácie pôrodu širokej ženskej populácie a tým posilnenie postavenia pôrodnej asistentky ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii.

Prenatálna starostlivosť

- samostatné poskytovanie prenatálnej starostlivosti pôrodnou asistentkou pri fyziologických stavoch tehotenstva,
- spolupráca so ženou, rodinou a komunitou v zmysle výchovy a edukácie v prežívaní tehotenstva, výchovy k rodičovstvu, uspokojovania potrieb a riešenia ich nedostatku pôrodnou asistentkou,
- poskytovanie informácií o včasnej diagnostike tehotenstva, diagnostikovanie tehotenstva,
- monitorovanie priebehu tehotenstva, vykonávanie základných skriningových vyšetrení,
- vykonávanie základného skriningu na odhalenie rizikového aj patologického tehotenstva a pri odhalení týchto faktorov informovanie lekára a úzka spolupráca s ním,
- vedenie kurzov psychofyzickej prípravy na pôrod pre tehotné ženy i pre sprevádzajúce osoby,
- spolupráca s tehotnou ženou a jej rodinou pri tvorbe pôrodného plánu,
- vedenie príslušnej dokumentácie.

Intrapartálna starostlivosť

- komplexné posúdenie zdravotného stavu rodičky vrátane anamnézy, vonkajšieho i vnútorného vaginálneho vyšetrenia,
- monitorovanie zdravotného stavu matky aj plodu využitím, neinvazívnych vyšetrovacích metód,
- rešpektovanie pôrodného plánu rodičky pri fyziologickom priebehu pôrodu,
- monitorovanie celého priebehu pôrodu, sledovaním kontrakčnej činnosti, oziev plodu, vaginálnym vyšetrením a hlásenie odchýlok od fyziologickej normy lekárovi,
- vyhľadávanie a riešenie problémov v uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb,
- vykonávanie menších intervencií ako je amniotómia, použitie elektronického fetálneho monitoru,
- vedenie fyziologických pôrodov vrátane tých, kde je potrebné vykonať epiziotómiu, spolupráca s lekárom pri rizikových, patologických a operačných pôrodoch,
- ošetrovanie jednoduchých pôrodných poranení, pri ošetrovaní komplikovaných poranení spolupráca s lekárom,
- v prípade potreby vykonávanie prvého ošetrovania fyziologického novorodenca,
- zabezpečenie včasného priloženia novorodenca k prsníku matky v pôrodnej sále (do 30 minút),
- vedenie príslušnej dokumentácie,
- podporovanie alternatívnych spôsobov vedenia pôrodu a nefarmakologické tlmenie pôrodnej bolesti.

Postpartálna a postnatálna starostlivosť

- monitorovanie priebehu postpartálneho obdobia,
- vykonávanie starostlivosti o matku,

- edukovanie matky o dojčení, podporovanie laktačného programu a poskytovanie informácií o starostlivosti o prsníky,
- poskytovanie poradenstva o správnej životospráve počas dojčenia,
- zabezpečenie popôrodnej gymnastiky,
- poskytovanie informácií o pozitívnom, plánovanom rodičovstve počas dojčenia,
- poskytovanie informácií ohľadne starostlivosti o fyziologického novorodenca,
- starostlivosť o šestonedielku v období šestonedelia v domácej starostlivosti,
- vedenie príslušnej dokumentácie.

Starostlivosť o reprodukčné zdravie ženy

- poradenstvo a zdravotná výchova ženám, ich rodinám a mládeži zameraná na podporu zdravého rodinného života, plánovaného rodičovstva, zdravých sexuálnych návykov a pozitívneho rodičovstva,
- pripravovanie a vedenie edukačných programov týkajúcich sa reprodukčného zdravia ženy,
- poskytovanie informácií a poradenstva o prevencii, životospráve v období premenopauzy, menopauzy a postmenopauzy,
- odporúčanie alternatívnej liečby pri klimakterickom syndróme,
- prevencia a depistáž gynekologických ochorení, sexuálne prenosných ochorení,
- edukácia o samovyšetovaní prsníkov,
- vykonávanie návštevnej služby u gynekologicky chorých žien.

1.3 Spolupráca s inými vednými disciplínami

Pôrodná asistancia spolupracuje so všetkými medicínskymi odbormi, najmä z gynekológie a pôrodnictva, neonatológie. Pri poskytovaní starostlivosti v pôrodnej asistencii je úzka spolupráca s odborními klinického ošetrovateľstva, najmä gynekologického, neonatologického, komunitného ošetrovateľstva, so psychológmi a sociálno-právnymi odborními. Spolupráca s ostatnými zdravotníckymi pracovníkmi príslušného zdravotníckeho zariadenia a spolupráca s inými fyzickými osobami a právnickými osobami pri plánovaní, poskytovaní, koordinácii a vyhodnocovaní ošetrovateľskej starostlivosti a pôrodnej asistencie.

1.4 Odborno-metodické riadenie

Pôrodnú asistenciu odborno metodicky riadi Ministerstvo zdravotníctva SR prostredníctvom odboru ošetrovateľstva. Odbor ošetrovateľstva Ministerstva zdravotníctva SR úzko spolupracuje s hlavnou odborníčkou pre pôrodnú asistenciu a stavovskou organizáciou – Komerou sestier a pôrodných asistentiek. Na úrovni samosprávneho kraja na úseku zdravotníctva vo vzťahu k poskytovaniu pôrodnej asistencie plní úlohy sestra samosprávneho kraja. V zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti za odborno metodické riadenie a odbornú úroveň poskytovania pôrodnej asistencie zodpovedá námestníčka pre ošetrovateľskú starostlivosť, odborný zástupca pre pôrodnú asistenciu a vedúca pôrodná asistentka na gynekologicko – pôrodnickom pracovisku.

1.5 Povinné hlásenia a spracovanie štatistických dát

Pôrodná asistentka po odvedení fyziologického pôrodu vyplňa predpisovú formu na účely ďalšieho spracovania správu o rodičke a po každom pôrode hlásenie o narodení.

Vedúca pôrodná asistentka, ktorá je zodpovedná za poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii poskytuje údaje pre štatistické spracovanie hlavnej odborníčke Ministerstva zdravotníctva SR pre pôrodnú asistenciu. Údaje pre štatistické spracovanie pre ústavné zdravotnícke zariadenia: celkový počet pôrodov, pôrody vedené pôrodnou asistentkou, s psychofyzickou prípravou na pôrod, alternatívne pôrody, komplikácie po pôrode.

Pôrodná asistentka, ktorá poskytuje starostlivosť v ambulantnom zdravotníckom zariadení poskytuje údaje hlavnej odborníčke Ministerstva zdravotníctva SR pre pôrodnú asistenciu.

Údaje pre štatistické spracovanie pre ambulantné zdravotnícke zariadenia: počet tehotných žien, ktoré absolvovali psychofyzickú prípravu na pôrod, počet návštev v domácom prostredí ženy (tehotných, šestonedielok, gynekologicky chorých žien).

Hlavná odborníčka pre pôrodnú asistenciu v spolupráci so sekciou pôrodných asistentiek pri Slovenskej lekárskej spoločnosti raz ročne spracuje údaje, výsledky a prípadné návrhy intervenčných stratégií predkladá odboru ošetrovateľstva Ministerstva zdravotníctva SR.

2. Rozvoj starostlivosti v pôrodnej asistencii

2.1 Trendy vývoja starostlivosti

Prioritou vývoja pôrodnej asistencie je:

- poskytovanie samostatnej starostlivosti o fyziologickú tehotnosť formou ambulantnej starostlivosti licencovanými pôrodnými asistentkami,
- vybudovanie siete licencovaných pôrodných asistentiek,
- skvalitnenie a rozšírenie možnosti vedenia psychofyzickej prípravy na pôrod pôrodnými asistentkami v ambulantnej a ústavnej starostlivosti,
- humanizácia pôrodu,
- realizovanie špeciálnych programov zameraných na mladistvé tehotné, užívateľov návykových látok, sociálne marginalizované skupiny, etnicky, rasovo kultúrne, či inak diferencované skupiny populácie,
- znižovanie perinatálnej mortality a morbidity novorodencov, prenatálnej a perinatálnej infekcie v spolupráci s lekármi z odboru gynekológia a pôrodnictvo a neonatológia,
- prevencia, včasné vyhľadávanie, spolupráca pri diagnostike a liečbe zhubných nádorov ženských pohlavných orgánov a prsnej žľazy,
- prevencia zápalových ochorení a sexuálne prenosných ochorení,
- výchova k plánovanému rodičovstvu,
- starostlivosť o ženy v perimenopauze, menopauze a postmenopauze,
- zvýšenie edukačných aktivít pôrodných asistentiek v oblasti reprodukčného zdravia,
- zapojenie pôrodných asistentiek do samosprávy na regionálnej úrovni.

2.2 Systém kontroly kvality

Poskytovateľ je povinný nepretržite zabezpečovať systém kvality. Systém kvality u poskytovateľa je písomne dokumentovaný systém, ktorého cieľom je zabezpečiť poskytovanie nepretržitej minimálne štandardizovanej starostlivosti. Systém kvality zabezpečuje poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii podľa štandardizovaných postupov v pôrodnej asistencii, dodržiavaním minimálneho normatívu personálneho zabezpečenia a materiálno-technického vybavenia spĺňajúcim požiadavky na bezpečnosť, systém celoživotného vzdelávania, registrácie a certifikátov kvality a štatistické vyhodnocovanie výsledkov poskytovanej starostlivosti.

Kvalita poskytovanej starostlivosti v pôrodnej asistencii sa hodnotí podľa indikátorov kvality pre pôrodnú asistenciu, ktoré sú zamerané na počet popôrodných komplikácií po fyziologických pôrodoch vedených pôrodnou asistentkou, kontinuitu starostlivosti v pôrodnej asistencii, spokojnosť ženy s edukáciou.

3. Vzdelávanie pracovníkov v pôrodnej asistencii

3.1 Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v pôrodnej asistencii

Pôrodnú asistenciu poskytujú registrované pôrodné asistentky a pôrodné asistentky s licenciou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Pôrodná asistentka poskytuje starostlivosť v

pôrodnej asistencii v ambulantnej starostlivosti, ústavnej starostlivosti, v domácnostiach, ale aj v prirodzenom sociálnom prostredí ženy.

Podmienkou pre vykonávanie špecializovaných a certifikovaných pracovných činností je odborná spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných a odborná spôsobilosť na výkon certifikovaných pracovných činností.

3.2 Špecializačné a certifikačné štúdium

V záujme zvýšenia úrovne poskytovania špecializovanej zdravotnej starostlivosti o ženu, matku a dieťa môže pôrodná asistentka získať špecializáciu v akreditovaných špecializačných študijných programoch, alebo certifikát v certifikačných študijných programoch.

3.3 Sústavné vzdelávanie

Sústavné vzdelávanie v pôrodnej asistencii je mimoriadne dôležité vzhľadom na veľmi dynamický rozvoj odboru.

Sústavné vzdelávanie je priebežné obnovovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom odboru pôrodná asistencii po celý čas výkonu povolania pôrodnej asistentky.

Účinnosť

Táto koncepcia nadobúda účinnosť 1. apríla 2006

Rudolf Zajac, v.r.
minister

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek

Pôrodná asistencii

je odbor, ktorý sa vo všeobecnosti zaoberá zdravotnou starostlivosťou o matku a dieťa a o reprodukčné zdravie ženskej populácie.

Je charakterizovaná komplexným, holistickým prístupom k žene vo všetkých jej životných obdobiach, v zdraví aj v chorobe.

Pôrodná asistencii je **regulovaným povolaním** ktorého vykonávanie determinujú špecifické legislatívne a regulačné opatrenia Európskej únie.

Pôrodná asistentka musí podobne ako zdravotná sestra získať osobitnú odbornú kvalifikáciu (vysokoškolské štúdium 1. stupňa v odbore pôrodná asistencii.)

Široká škála kompetencií

Pôrodná asistentka, nositeľka princípov pôrodnej asistencie, je samostatnou odborníčkou, ktorá ovláda a poskytuje individuálnu preventívnu, podpornú, liečebnú, či rehabilitačnú starostlivosť ženám, najmä v období tehotenstva, počas pôrodu a v popôrodnom období. Jej úlohou je udržiavanie a podporovanie optimálneho zdravotného stavu žien, ich rodín a komunit v rôznych situáciách vyžadujúcich starostlivosť pôrodnej asistencie.

Pôrodná asistentka je pripravená:

- poskytovať informácie a poradenstvo o plánovanom rodičovstve, sexuálnom zdraví
- monitorovať fyziologické tehotenstvo
- odporúčať potrebné vyšetrenia k diagnostike rizikovej tehotnosti

- poskytovať programy prípravy na rodičovstvo a kompletnej prípravy na pôrod,
- monitorovať stav plodu v maternici,
- odvádzať fyziologický pôrod, či asistovať pri pôrode vyžadujúcom si lekársky zásah.

Veľkým poľom pôsobenia pôrodných asistentiek je ich **činnosť najmä v rámci primárnej prevencie a starostlivosti v prirodzenom sociálnom prostredí žien, kde by mohli pôsobiť ako samostatní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.**

Najväčší prínos takejto formy starostlivosti spočíva najmä v **humanizácii starostlivosti, poskytovaní poradenstva, kvalitnej, dostupnej, efektívnej a bezpečnej zdravotnej starostlivosti** o ženu; poskytovaní komplexnej starostlivosti v oblasti reprodukčného zdravia žien a matiek v ich prirodzenom sociálnom prostredí so zameraním na prevenciu.

Víziou takejto starostlivosti o ženu – matku a budúcu matku je napr.

- obnovenie návštevnych služieb pôrodných asistentiek počas prenatálneho a postnatálneho obdobia v materstve,
- skvalitňovanie a rozširovanie dostupnosti a možnosti psychofyzickej prípravy na pôrod, s cieľom neustále zvyšovať počet žien, ktoré absolvujú odbornú a kvalitnú psychofyzickú prípravu na pôrod vedenú erudovanou pôrodnou asistentkou.
- edukačné pôsobenie pôrodných asistentiek zvyšujúce podporu dojčenia a tiež počty dojčiacich matiek
- ako aj edukácia verejnosti o možnostiach bezpečného materstva a podpory komunity pri presadzovaní zdravého životného štýlu.

Žiaľ, aj napriek pozitívnym zmenám zákonov v pôrodnej asistencii pôrodné asistentky v praxi ťažko získavajú postavenie samostatných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Takáto starostlivosť v pôrodnej asistencii neplní efektívne svoju úlohu aj vzhľadom na skutočnosť, že potrebný **rozsah výkonov starostlivosti v pôrodnej asistencii**, ktorý by mali pôrodné asistentky zabezpečiť, sa **len v minimálne miere zohľadňuje v katalógu zdravotných výkonov.**

Ďalším problémom je, že **pôrodná asistentka nefiguruje vo verejnej minimálnej sieti ako samostatný poskytovateľ zdravotníckej starostlivosti.** Na základe tohto je problematické preplácanie výkonov zdravotnými poisťovňami. Tieto skutočnosti komplikujú poskytovanie odbornej starostlivosti pôrodnými asistentkami v prirodzenom (domácom, komunitnom) prostredí ženy.

Ako je to na Slovensku?

U nás pôrodné asistentky väčšinou pôsobia v zdravotníckych zariadeniach ústavnej alebo ambulantnej starostlivosti, a to najmä v zamestnaneckom pomere, kde je ich autonómia v rozhodovaní značne obmedzená. Aj z dôvodu takejto „frustrácie z neseberealizovania sa“ nie je žiadnou výnimkou, že vzdelávané pôrodné asistentky odchádzajú pracovať do zahraničia, kde môžu v plnom rozsahu uplatniť a využiť svoje kvalitné vzdelanie.

Na Slovensku je potrebné presadiť zmeny v tejto oblasti, tak v prospech žien a matiek, ako aj pôrodných asistentiek.

Starostlivosť o fyziologické tehotenstvo a fyziologický pôrod (v zdravotníckych zariadeniach), tvoria len časť práce pôrodnej asistentky, vzhľadom na druh zdravotnej starostlivosti, ktorú môže na základe vzdelania a kompetencií poskytovať

Legislatívne normy v súčasnosti umožňujú pôrodnej asistentke odvádzať fyziologický pôrod v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Taktiež umožňujú žene slobodný výber zariadenia, v ktorom porodí svoje dieťa a **slobodný výber** lekára, alebo **pôrodnej asistentky**, ktorí ju budú pri pôrode sprevádzať a dohliadať na jeho priebeh.

Pre nadobudnutie odbornej spôsobilosti na výkon povolania pôrodnej asistentky sa vyžaduje vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa. Zákonom sú stanovené aj prísne podmienky získania licencie – vzdelanie a prax, avšak kompetencie, ktoré máme zakotvené v legislatíve a na výkon ktorých máme požadované vzdelanie a prax, sa nám nedarí presadiť v každodennej praxi, čoho dôkazom sú aj časté reakcie gynekológov, týkajúce sa odvádzania pôrodov na klinikách, kde je možné „jedine lekárske vedenie pôrodu“. **Výhradne lekárske vedenie pôrodu nie je stanovené v žiadnej právnej norme.** Taktiež nám nie sú známe žiadne štatistické údaje, ktoré by dokazovali a potvrdzovali stanoviská odborníkov – gynekológov, že pôrodné asistentky počas poskytovania starostlivosti priamo poškodili ženu, matku, plod, prípadne dieťa.

Ak je na klinikách možné len lekárske vedenie pôrodu, potvrdzuje to smutný fakt, že vedúci pracovníci nechcú meniť zaužívané stereotypy a pôrodné asistentky sa nedožadujú výkonu svojich kompetencií, ktoré majú stanovené v právnom predpise.

Pri uvedených postojoch, zaužívaných stereotypoch, až absurdne pôsobia sťažnosti z niektorých gynekologických pracovísk, spojené s nedostatkom pôrodných asistentiek.

Natíska sa tu zároveň aj otázka: „**Je Slovensko tak bohaté, aby mohlo vynakladať nemalé finančné prostriedky na vzdelávanie pôrodných asistentiek a na druhej strane nevyužívať ich vedomostný potenciál?**“. Zamyslel sa niekto z kompetentných nad skutočnosťou, že vzhľadom na vysoký vekový priemer pôrodných asistentiek sa ich počet do roku 2020 môžu znížiť až o 1087, čo je 62,5 percenta z ich celkového počtu, a pri súčasnom trende zníženého záujmu o vzdelanie pôrodnej asistentky ich pribudne len 288? Dokedy bude na Slovensku tento stav udržateľný?

Podceňovanie vzdelania a praxe pôrodných asistentiek a zavádzanie verejnosti obavami z ohrozenia, poškodenia pacientky, určite k ich stabilizácii neprispeje. **Odmietame vykresľovanie pôrodnej asistentky, ako nevhodnej a nezodpovednej osoby, ktorá nie je schopná samostatne posudzovať stav tehotnej a rodičky, diagnostikovať, plánovať a realizovať činnosti zamerané na uspokojenie jej potrieb v intenciách normálneho, fyziologického stavu.**

Pôrodné asistentky nemajú záujem poškodiť pacientky a ich prvoradým záujmom je poskytovať bezpečnú a kvalitnú starostlivosť. **Je potrebné zintenzívniť a zefektívniť komunikáciu s verejnosťou, ženami, ktoré sa samé, žiaľ, zatiaľ málo angažujú pre zmenu tohto stavu.** Možno, že každá zo zainteresovaných strán by preto mala niečo urobiť, na to je potrebná vôľa, vzájomná podpora a komunikácia všetkých zainteresovaných. Pretože žena si odpradáva k pôrodu – vo chvíli pre ňu tak náročnej na psychickú pohodu – volila osobu, ktorej dôverovala a ktorá jej dodávala istotu a odvahu. Samozrejmosťou bolo, že sa na ňu mohla spoľahnúť v prípade komplikácií, pretože to bola skúsená, neskôr aj vyškolená osoba. Takýmito osobami boli v minulosti babice, dnes dostali pomenovanie pôrodné asistentky.

Ťažisko práce pôrodnej asistentky spočívalo a spočíva v starostlivosti o tehotné ženy, rodičky a ženy po pôrode, podpore dojčenia a v poskytovaní starostlivosti, poradenstva žene vo všetkých jej životných obdobiach.

Je pravdou, že v minulosti ženy rodili v domácom prostredí za prítomnosti blízkych rodinných príslušníkov, ktorí ju povzbudzovali, podporovali a snažili sa jej tieto chvíle spríjemniť a zabezpečovali jej čo najviac psychickej a fyzickej pohody. Profesionalizáciou starostlivosti o ženu, ktorej prvoradým cieľom bolo nepochybne zlepšenie kvality vedenia pôrodu, sa namiesto prirodzeného vnímania fyziologického deja do popredia dostával skôr charakter operačných výkonov. Rodenie sa presunulo z domáceho prostredia do pôrodníc, kde rodička stretávala namiesto jednej babice veľké množstvo odborníkov, techniky a postupne sa táto dôvera vytrácala. Prirodzená potreba žien mať pri sebe blízkeho človeka, ktorému dôverujú a na ktorého sa môžu spoľahnúť, zostala v porovnaní s minulosťou rovnaká. Rovnako je potrebné si priznať aj to, že ani prostredie pôrodných sál nijako nepridávalo na pohode žien – chladné a neútlivé, plné prístrojov a ľudí, ktorí síce sú na vysokej odbornej úrovni, no nie vždy dokážu empaticky reagovať na určité, pre laikov jedinečné situácie, zvlášť emotívne silne nabité.

Starostlivosť o ženu má vo svete, a v jednotlivých krajinách európskeho regiónu rozdielne formy a metódy. Každá z týchto krajín má svoje tradície a špecifiká, ktoré sa premietajú aj do požiadaviek žien na starostlivosť a je v konečnom dôsledku podporovaná aj politickými rozhodnutiami a s tým súvisiacou stratégiou zdravotnej starostlivosti. **Hlavným cieľom však všade ostáva poskytovať kvalitnú a bezpečnú starostlivosť, na úrovni najnovších vedeckých poznatkov, s akceptovaním práv a potrieb pacientov.**

Rovnako je potrebné, aby si všetci zainteresovaní (či už sú to lekári, pôrodné asistentky, alebo doly) našli a uvedomili si, aké je ich miesto pri poskytovaní starostlivosti o ženu, s plnou akceptáciou svojich kompetencií a miery osobnej zodpovednosti. **Malo by byť slobodným rozhodnutím ženy, koho si vyberie pre poskytovanie tejto starostlivosti** za predpokladu, že má dostatok informácií o zdravotnom stave a situácii, v ktorej sa práve nachádza, a plne si uvedomuje mieru rizika, ktoré týmto rozhodnutím podstupuje.

Miera zodpovednosti občana za vlastné zdravie je u nás značne obmedzovaná, ba niekedy až účelovo potláčaná napriek tomu, že deklarujeme uplatňovanie práv pacienta na slobodný výber.

Pôrodné asistentky si plne uvedomujú, aká je starostlivosť o ženu na Slovensku, vyvíjajú úsilie zamerané na zmenu tohto stavu, a to v zmysle ponuky nových foriem starostlivosti o ženu a matku, smerujúce ku komplexnej starostlivosti a starostlivosti v rodine a komunite.

K tomu je však **potrebné umožniť pôrodným asistentkám vykonávanie samostatnej praxe na základe licencie a následne začlenenie do minimálnej siete poskytovateľov, pretože starostlivosť v prirodzenom sociálnom prostredí žien, tak ako je to stanovené v prioritných úlohách EÚ, WHO a bežné vo vyspelých štátoch európskeho regiónu, u nás úplne absentuje.** Verejné poukazovanie na problémy by malo podnietiť ich riešenie. Základom však je, alebo by mala byť, tímová spolupráca s plnou akceptáciou kompetencií a dobrá komunikácia všetkých zúčastnených.

Preto pôrodné asistentky podporujú všetky formy aktivít, ktoré sú zamerané na skvalitnenie a humanizáciu starostlivosti o ženu a matku a prinesú jej pocit bezpečia a istoty v tomto pre ňu tak náročnom období života.

Miroslava Removčíková, dipl. pôrodná asistentka, viceprezidentka Rady pôrodných asistentiek SKSaPA

PhDr. Mária Lévyová, prezidentka SKSaPA

Právne normy upravujúce pôrodnú asistenciu, kompetencie v poskytovaní ZS

<http://www.sksapa.sk/pravne-predpisy-upravujuce-pa.html>

Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Zákon 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a o stavovských organizáciách v zdravotníctve

Vyhláška 364/2005 Z.z., ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne a v spolupráci s lekárom

Vyhláška MZ SR č. 470/2006 Z.z., ruší písomné poverenie lekára na odvádzanie fyziologického pôrodu pôrodnou asistentkou

Nariadenie vlády 742/2004 Z.z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania

Nariadenie vlády 322/2006 Z.z.

Nariadenie vlády SR č. 776/2004 Z.z. Katalóg zdravotných výkonov.

Nariadenie vlády SR č. 226/2005 Z.z. Katalóg zdravotných výkonov a ich bodové hodnotenie.

Smernica Rady 80/154/EHS z 21.1.1980.

Smernica Rady 80/155/EHS z 21.1.1980.

Smernica Rady 89/594/EHS z 30.1.1989.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7.septembra 2005.

Stratégia SZO pre sexuálne a reprodukčné zdravie.

Strategický akčný plán SZO pre zdravie žien v Európe.